

Ето, за освѣтление на сънародниците си отъ този важенъ и влиятеленъ центъръ, „полубългарския“ градъ въ Ромъния, чието становище по черковния въпросъ е придобило въ ония години голѣмо значение, Селимински съставя на 15 януарий 1862 г. едно „Кратко изложение за българската християнска черква“, което трѣбва да бжде направено достояние и на цариградскитѣ водачи. Това е собствено цѣль историко-политически и философски трактатъ, гдето въ 145 параграфа се обосноваватъ правата на българската черква и се подлагатъ на критика възраженията или действията на вселенската патриаршия. И както обикновено, Селимински започва разясненията си *ab ovo*, като има предъ видъ наченкитѣ на човѣшкото общество, на религията и на научното знание, за да дойде презъ историята на християнството и на българския народъ до съвременната постановка на черковния въпросъ. Той вѣрва въ прогреса, отстранилъ деспотизма и суевѣрието, признава религията, основана на здравитѣ традиции и на разума, и е склоненъ да оправдава всѣка черковна реформа, която, по примѣра на Лутера, съкрушава чуждата духовна власть. Като цивилизация, достойна да бжде най-много уважавана, той сочи тая на Англия, гдето народътъ преуспѣва икономически, социално, политически и военно, понеже изповѣдва едно напредничаво християнство. А като реакционна черковна система, която трѣбва да бжде порицана, щомъ е врагъ на образованието и нравственото развитие, той сочи фенерската олигархия въ България, съ нейната „мегали идея“ и нейната духовна тирания.

За мото на историко-догматичната монография, утвърдила рѣзко и опредѣлено правото на българския народъ да се развива свободно въ черковно и национално отношение, сж избрани френскитѣ думи: „*Pas de liberté — pas de science; pas de science — pas de progrès; pas de progrès — pas de société viable*“. Селимински вижда навредъ нѣкакво закономѣрно съотношение между свобода и наука, между наука и прогресъ, така че причинната верига води неотмѣнно къмъ духовенъ и икономически подѣемъ и къмъ жизнеспособно общество. Освободи ли се единъ народъ отъ суевѣрия и невежество, пригърне ли благотворнитѣ истини на науката и следва ли пжтя на техническия и нравствения напредъкъ, той